

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIGA NEMIS TILINI O'QITISHDA INNOVATSION METODLAR

Xudoyberdiyeva Zumrat Xudayberdiyevna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

„Roman-german tillari“ kafedrası dotsenti

ORCID: 0009-0007-9610-4355

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda nemis tilini o'qitishda qo'llanilayotgan innovatsion metodlar Klett nashriyotiga mansub darsliklar materiali asosida ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy didaktik yondashuvlar — o'yin texnologiyalari, vizual qo'llab-quvvatlash vositalari, interaktiv topshiriqlar hamda raqamli ta'lim elementlarining o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritiladi. Tahlil natijalari Klett darsliklari o'qituvchilarga dars jarayonini o'quvchiga yo'naltirilgan, kompetensiyaviy hamda interfaol shaklda tashkil etish uchun keng metodik imkoniyatlar yaratishini ko'rsatadi. Ayniqsa, innovatsion metodlarning boshlang'ich bosqichda qo'llanishi til o'zlashtirish jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Kalit so'zlar: innovatsion metodlar, nemis tilini o'qitish, boshlang'ich ta'lim, Klett darsliklari, kommunikativ kompetensiya, o'yin orqali o'rganish, vizual metodlar, interaktiv topshiriqlar, o'quv motivatsiyasi.

Annotation: This article analyzes innovative methods used in teaching the German language in primary school classes based on the materials of Klett textbooks. The study focuses on modern didactic approaches such as game-based learning, visual support, interactive tasks, and digital educational tools, emphasizing their role in increasing learners' motivation and developing communicative competence. The analysis demonstrates that Klett textbooks provide teachers with broad methodological opportunities to organize learner-centered, competence-based, and engaging lessons. The findings indicate that the application of innovative teaching methods significantly enhances language acquisition, particularly at the early stages of learning.

Keywords: innovative methods, German language teaching, primary education, Klett textbooks, communicative competence, game-based learning, visualization, interactive tasks, learner motivation.

Аннотация. В данной статье анализируются инновационные методы обучения немецкому языку в начальных классах на основе материалов учебников издательства Klett. Особое внимание уделяется современным дидактическим подходам, таким как игровое обучение, визуальная поддержка, интерактивные задания и цифровые образовательные инструменты, а также их роли в повышении учебной мотивации и развитии коммуникативной компетенции учащихся. Результаты исследования показывают, что учебники Klett предоставляют широкие методические возможности для организации уроков, ориентированных на ученика и основанных на компетентностном подходе. Применение инновационных методов особенно эффективно способствует развитию языковых навыков на начальном этапе обучения.

Ключевые слова: инновационные методы, обучение немецкому языку, начальная школа, учебники Klett, коммуникативная компетенция, игровое обучение, визуализация, интерактивные задания, учебная мотивация.

KIRISH

Bugungi kunda boshlang'ich sinflarda nemis tilini o'qitish jarayoni globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan sharoitda yangi pedagogik yondashuvlarni talab etmoqda. An'anaviy ta'lim metodlari o'z ahamiyatini saqlab qolayotgan bo'lsa-da, faqat grammatika va lug'atni o'rgatishga asoslangan darslar XXI asr o'quvchilarining ehtiyojlarini to'liq qondira olmaydi. Zamonaviy ta'lim muhitida o'quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish ustuvor vazifaga aylanmoqda.

Shu nuqtai nazardan innovatsion o'qitish metodlari — interaktivlik, kreativlik, hamkorlikda o'rganish va raqamli savodxonlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik yondashuvlar — alohida ahamiyat kasb etadi. Klett nashriyotining zamonaviy nemis tili darsliklari aynan shu tamoyillar asosida ishlab chiqilgan bo'lib, ular o'qituvchilarga yosh o'quvchilarning psixologik va yosh xususiyatlariga mos, o'yin elementlariga boy hamda faoliyatga yo'naltirilgan darslarni tashkil etish imkonini beradi.

Mazkur darsliklarda tilni o'rganish jarayoni nazariy bilimlarni o'zlashtirish bilangina cheklanmaydi, balki tilni real kommunikativ vaziyatlarda qo'llash orqali "tilni his qilish" va "til bilan yashash" tamoyiliga asoslanadi. Harakatli o'yinlar, rolli sahnalar, loyiha ishlari, multimedia vositalari hamda kooperativ ta'lim shakllari o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi va ijobiy o'quv muhitini yaratadi [3;55].

Ushbu maqolaning maqsadi — Klett darsliklari asosida boshlang'ich sinflarda samarali qo'llanishi mumkin bo'lgan innovatsion metodlarni tahlil qilish, ularning pedagogik imkoniyatlari hamda amaliy qo'llanish natijalarini yoritishdan iborat.

ASOSIY QISM

Boshlang'ich sinflarda nemis tilini o'qitishda innovatsion metodlarning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Ushbu metodlar ta'lim jarayonini bolalar psixologiyasiga mos, motivatsion va ilmiy asoslangan shaklda tashkil etishga xizmat qiladi. Klett darsliklari zamonaviy didaktikaning muhim tamoyillaridan biri — o'quvchini passiv tinglovchi emas, balki bilimni faol yaratuvchi subyekt sifatida ko'rish g'oyasiga asoslanadi.

Innovatsion yondashuvning asosiy jihati shundaki, o'quvchilar tilni faqat mashq qilish orqali emas, balki uni real vaziyatlarda qo'llash orqali o'zlashtiradi. Vizual materiallar, kommunikativ mikrofaoliyatlar va hamkorlikdagi topshiriqlar til birliklarining tabiiy shakllanishiga yordam beradi. Bu yondashuv kompetensiyaviy ta'lim modeliga mos bo'lib, unda til o'rganishning markazida nutqiy faoliyat turadi [1;27].

Ilmiy-amaliy misol: “Yashirin shahar xaritasi” metodi

Klett darsliklarida uchraydigan innovatsion mashg'ulotlardan biri — “Yashirin shahar xaritasi” topshirig'idir. Dars boshida o'quvchilarga yozuvlarsiz shahar tasviri taqdim etiladi. O'quvchilar dastlab yangi so'zlarni yodlash o'rniga tasvirni kuzatadi, taxminlar bildiradi va obyektlar o'rtasidagi bog'lanishlarni aniqlaydi. Bu esa kashfiyot orqali o'rganish metodini faollashtirib, bilimni chuqurroq anglash va uzoq muddat eslab qolishni ta'minlaydi.

Keyingi bosqichda o'quvchilar guruhlarda ishlaydi va xaritaga yangi obyektlar qo'shadi: kafe, o'yin maydonchasi yoki do'kon. Jarayon davomida ular nomlash, tasvirlash, taqqoslash va kelishish kabi kommunikativ harakatlarni amalga oshiradi. Natijada til mexanik takrorlash orqali emas, balki ijodiy nutq faoliyati orqali shakllanadi [2;28].

Rolli o'yinlar va kommunikativ faoliyat

Amaliy mashg'ulotlardan yana biri — “Kichik supermarket” rolli o'yinidir. O'quvchilar xaridor va sotuvchi rollarini bajarib, quyidagi dialoglardan foydalanadi:

- “Ich hätte gern ...”
- “Wie viel kostet das?”

Bunday faoliyat lug'at boyligini kengaytiradi, talaffuzni yaxshilaydi hamda kommunikativ ishonchni oshiradi. Audio yozuvlar va interaktiv o'yinlar kabi raqamli vositalar esa o'quvchilarning qiziqishini yanada kuchaytiradi.

Kooperativ loyiha ishlari

“Mini-shahar” yoki “Bizning sinfimiz” loyihalari o'quvchilarda jamoada ishlash, muammoni hal qilish va tilni ijodiy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Guruhlar o'z ishlari bilan almashib, bir-biriga yo'l ko'rsatadi:

- “To'g'ri boring...”
- “Maktabning chap tomonida nonvoyxona bor...”
- “Parkga qanday borish mumkin?”

Bu kabi autentik vaziyatlar tilni real kommunikatsiya jarayonida o'zlashtirishga imkon yaratadi [5;46].

Natijada o'quvchilar tilni faol, funksional va ishonch bilan qo'llay boshlaydi, xatolarni esa o'rganish jarayonining tabiiy qismi sifatida qabul qiladi.

XULOSA

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinflarda nemis tilini o'qitishda innovatsion metodlardan foydalanish ta'lim jarayonida sifat jihatidan yangi bosqichni yuzaga keltiradi. Kashfiyot asosida o'rganish, multisensor faoliyatlar, hamkorlikdagi topshiriqlar va autentik kommunikativ vaziyatlarning uyg'unligi o'quvchilarning nafaqat til kompetensiyasini, balki kognitiv, ijtimoiy va ijodiy qobiliyatlarini ham rivojlantiradi.

Klett darsliklari zamonaviy didaktik konsepsiyalarni amaliyotga muvaffaqiyatli tatbiq etgani sababli, o'quvchilar tilni faol, mazmunli va mustaqil ravishda o'zlashtirish imkoniga ega bo'ladi. Innovatsion metodlar o'quvchilarda xatodan qo'rqish hissini kamaytiradi, qiziqishni oshiradi hamda erkin nutqiy faoliyatga undaydi. Natijada ta'lim jarayoni samarali, motivatsion va barqaror rivojlanishga yo'naltirilgan muhitga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bimmel, P., Rampillon, U. (2019). Fremd tillarni o'qitishda o'rganish strategiyalari. München: Langenscheidt.
2. Helbig, G., Götze, L. (2018). Xorijiy til o'qitish grammatikasi va didaktikasi. Berlin: De Gruyter.
3. Klett Verlag. (2022). Boshlang'ich maktabda nemis tili: darsliklar seriyasi va metodik konsepsiya. Stuttgart: Ernst Klett Verlag.
4. Meyer, H. (2020). Darsni tashkil etish qo'llanmasi: an'anaviy metodlardan innovatsion yondashuvlarga. Frankfurt am Main: Cornelsen.
5. Spitzer, M. (2017). O'rganish: miya tadqiqotlari va ta'lim. Heidelberg: Spektrum Verlag.